

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .28/06/2026

Σελίδα: 1

Τι σημαίνει για μένα Αμερική

Ένας στίχος του Ντίλαν; Ένα έργο του Τενεσί Ουίλιαμς; Ένα βιβλίο του Κέρουακ; Είκοσι τρεις άνθρωποι των γραμμιάτων και των τεχνών καταθέτουν βιώματα και εμπειρίες που συνθέτουν ένα μωσαϊκό από τις πολλές και διαφορετικές όψεις των Ηνωμένων Πολιτειών, με αφορμή την επικείμενη επέτειο των 250 ετών από τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας στις 4 Ιουλίου.

Σελ. 2-5

Αυτοκίνητα όπως η γαλάζια Buick Century του 1955, με το κομψό λευκό ελαστικό και τις αστραφτερές νίκελ λεπτομέρειες, ήταν η απόλυτη έκφραση της επιτυχίας, του αμερικανικού ονείρου, που αναδόθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Σύμβολα υπεροχής, πλουτισμού και ελευθερίας, που μέσα από τη βιομηχανία του Χόλιγουντ αποίκισαν το συλλογικό υποσυνείδητο του πλανήτη για δεκαετίες.

FORNICE/INFORMAZIONE/GETTY IMAGES/ITALIA

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/06/2026

Σελίδα: 2

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Αυτή είναι η δική μου Αμερική

Ο Μπομπ Ντίλαν στην πρώτη του εμφάνιση στο φεστιβάλ του Νιούπορτ, το καλοκαίρι του 1963. Ο 22χρονος νεαρός με την ακουστική κιθάρα έμελλε να αφήσει το στίγμα του στο παγκόσμιο μουσικό στερέωμα.

• Συνέχεια από την πρώτη σελίδα

Χρήστος Αστερίου
**Κέρουακ, Ντίλαν
και Βιετνάμ**

Στα χρόνια προ Διαδικτύου, στα χρόνια της μυθοποίησης, όταν μια εικόνα ή ένας στίχος τραγουδιού αρκούσε για να πυροδοτήσει τη φαντασία, η Αμερική ήταν για μένα ο μακρινός τόπος της ελευθερίας, ήταν η Route 66, η βρώμικη Νέα Υόρκη και τα ηλιοκαμένα κορίτσια της δυτικής ακτής, οι χιπίδες και το καλοκαίρι της αγάπης, ο Κέρουακ, ο Ντίλαν και οι φοιτητές που διαδίδαν για το Βιετνάμ. Αργότερα ήρθε η επο-

μεσάνυχτα για να βεβαιωθεί ότι δεν ζω όνειρο. Αυτό σταμάτησε. Ο βραδινός ύπνος ήταν πολυτιμότεμος, γιατί όλη μέρα την έτρωγα κουβαλώντας βιβλία και ογκώδεις τόμους περιοδικών έξω από τη σχολή για να τους φωτοτυπήσω σε μαγαζί που μου έκανε υπερβολικά φιλική τιμή. Τα λεπτά ήταν λίγα, η Βοστώνη πανέμορφη στην κλασική λονδρέζικη ομορφιά της, ο καιρός ήταν γλυκός, τα φυλλώματα των δέντρων τεχνικόλόγ, αλλά οι μύες του δεξιού μου μπράτσου επρόκειτο να γίνουν σίδηρο από το κουβάλιμα. Και εδώ μπαίνω στο ψακόνι: την τέταρτη μέρα επιστρέφω από το φωτοτυπικό

δρόμοι, φθηνά μοτέλ, ξεκασμένες πόλεις, πρόσωπα σκαλισμένα από το βάρος της απεραντοσύνης. Μια μυθολογία φτιαγμένη όχι από νικητές αλλά από ήττες, από ανθρώπους που συνεχίζουν να κινούνται επειδή η ακινοσία θα ήταν η παραδοχή της ματαιότητάς τους. Και ήταν και άλλες Αμερικές: του Badlands, του Κέρουακ, του Τομ Γουέιτς, του Ρέντφορντ, του Country roads take me home.

Κι αν η Αμερική πλέον έχει αλλάξει ή δεν ήταν ποτέ αυτή. Η δική μου Αμερική θα είναι πάντα το μεγάλο ταξίδι. Και η ελευθερία θα βρίσκεται κάπου στον επόμε-

για τότε και λαμπερή αισθητική των βίντεο κλιπ και στους ξεσηκωτικούς ρυθμούς του Τζόρτζιο Μόροντερ. Το «What a Feeling», που ερμήνευε η Αϊριν Κάρα, σε ωθούσε να ονειρευθείς με αυτό τον απογειωτικό και μοναδικά αμερικανικό τρόπο: «Take your passion and make it happen». Ωραίο παραμύθι θα πείτε, αλλά το απίστευτο είναι πως έτσι ακριβώς έγινε για μένα: πήγα στην Αμερική και έκανα το όνειρό μου πραγματικότητα.

Ο κ. Στέφης Ν. Καλιβάς είναι καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, κάτοκος της έδρας Gladstone στο Πανεπιστήμιο της

τερν. Τι βλέπουμε; «Τον ήρωα. Σε ακόμη μεγαλύτερη ένταση. Πάει να ανάψει τσιγάρο, ανοίγει το κουτί με τα σπύρτα ανάποδα και τα σπύρτα χύνονται στο πάτωμα». «Από τα δέκα, λοιπόν, λεπτά που έχεις όλα κι όλα, ξεδεψες ήδη το πρώτο για να μας γνωρίσεις έναν πλίσθιο που κατουριέται και ανοίγει ανάποδα το κουτί με τα σπύρτα; Δεν με ενδιαφέρει να μάθω τίποτα περισσότερο για αυτόν. Ούτε για το όποιο πρόβλημά του. Και μια συμβουλή: Μην προσπαθήσεις να το διορθώσεις. Δεν παύει να διορθωθεί. Πετά το όπως είναι και γράψε άλλο!». Δεν άκουσα, βέβαια, τη συμβουλή του και

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .28/06/2026

Σελίδα: 2

κή του Ρέιγκαν και όλα την ατιόσφαιρα της αμερικανικής ερήμου αποτύπωσαν κάτι Ιρλανδοί στο άλμπουμ «The Joshua Tree», που άκουγα οσταμάττητα επί μήνες. Αμερική ήταν ό,τι έφτανε στα μέρη μας μέσω του κινηματογράφου, των βιβλίων, αλλά κυρίως της μουσικής. Ποτέ δεν φαντάστικα ότι θα περνούσα τον Ατλαντικό, ότι θα μπορούσα να ζήσω στην Αμερική ή να γράψω γι' αυτήν. Ωστόσο, συνέβη. Η Αμερική παραμένει ακόμη terra incognita για τη λογοτεχνία μας παρά την ισχυρή ελληνική παρουσία εκεί. Η δική μου Αμερική περιλαμβάνει, μεταξύ πολλών άλλων, μια κουβανέζικη Πρωτοχρονιά στο Μάϊαμι, ένα παραδοσιακό μαγαζί με εβραϊκά κνις στη Νέα Υόρκη και μια μαγική ανάβαση στα Rocky Mountains του Κολοράντο.

Ο κ. Χρήστος Αστερίου είναι συγγραφέας.

★★★

Λένα Διβάνη
*Ενα φαντεζί παζλ
χωρίς τον Τραμπ*

Η Αμερική μου είναι ένα φαντεζί παζλ που –ευτυχώς– δεν εμπεριέχει τον Τραμπ. Μια σκηνή όμως παραμένει η βασιλείουσα: είναι Γενάρης, μόλις έχω φτάσει στη Βοστώνη για έρευνα του post doc μου. Εχω πάθει τόσο πλάκα με τη Βιβλιοθήκη του Χάρβαρντ μάλις έμαθα ότι είναι ανοικτή νυχθημερόν, που τις πρώτες δύο μέρες έβαζα ζηπινητήρι και εμφανιζόμουν χωρίς λόγο στις 3 μετά τα

με μια τεράστια πάνινη τσάντα γεμάτη τόμους των αμερικανικών αρχείων, που ζύγιζαν δέκα κιλά ο καθένας. Πλησιάζα βογκώντας το ντεσκ όπου έκανε τον έλεγχο όσων μπαινόβγαναν, όταν ένας εξηντάρης κύριος, λεπτός, προχειροντυμένος, με άσιπρη κάλτσα και ορειβατικό πέδιλο, κάπως λέτσος δηλαδή, ενώ είχε ήδη περάσει από έλεγχο, με είδε, με συμπόνεσε, πετάχτηκε πάλι έξω, άρπαξε τη βαριά τσάντα μου και την έφερε στο ντεσκ για εξέταση χαμογελώντας ευγενέστατα. Μετά έγενψε και εξαφανίστηκε. «Ξέρεις ποιος είναι αυτός;» μου είπε η κυρία που μας ήλεγχε. «Θυρωρός;» είπα η άσχετη. «Το περυσινό Νομπελ Μαθηματικών», μου είπε αυτή. «Καλωσόρισες στο Χάρβαρντ».

Η κ. Λένα Διβάνη είναι συγγραφέας.

★★★

Βασίλης Κεκάτος
*Μια χώρα στη σκιά
του ονείρου της*

Η Αμερική που κατοικεί μέσα μου δεν είναι γεωγραφική. Είναι μια χώρα του βλέμματος. Ερημι που μοιάζουν ατελείωτες, βενζινάδικα σαν φθινοί διαστημικοί σταθμοί, άνθρωποι που περιπλανώνται αναζητώντας κάτι που δεν μπορούν να ονομάσουν.

Πρώτα ήρθε η Αμερική του Βέντερς και του Σέπαρντ. Υστερα του Σπρίνγκστριν, μέσα από τη «Nebraska» του. Οχι η θριαμβευτική χώρα του αμερικανικού ονείρου, αλλά η σκιά του. Επαρχιακό

*Η δική μου Αμερική
θα είναι πάντα το μεγάλο ταξίδι. Και η ελευθερία
θα βρίσκεται κάπου στον επόμενο δρόμο,
ακόμη κι αν έχεις μισοάδειο ρεζερβουάρ.*

Βασίλης Κεκάτος

Χρωστάω πολλά στην αμερικανική κοντροκοπιά. Στο να λες τα πράγματα με το όνομά τους, να μη στρογγυλεύεις, να μη χαιδεύεις αυτά για να γίνεις συμπαθής.

Σωτήρης Γκορτσιάς

Ο Ντόναλντ Τραμπ αποτελεί την άρνηση κάθε στοιχείου της χώρας που αξίζει να γιορταστεί.

Απόστολος Δοξιάδης

νο δρόμο, ακόμη κι αν έχεις μισοάδειο ρεζερβουάρ.

Ακόμη κι αν όλα αυτά είναι απλά το σινεμά.

Ο κ. Βασίλης Κεκάτος είναι σκηνοθέτης.

★★★

Στάθης Καλύβας
*Το «Flashdance»
και η πραγματικότητα*

Είμαι σίγουρος ότι δεν θα μου έλεγαν πολλά πράγματα σήμερα, αλλά όταν πρωτοείδα το «Flashdance», το 1983, θυμάμαι πόσο πολύ με συνεπήρε. Η ταινία αφηγείται την προσπάθεια μιας δεκαοκτάχρονης κοπέλας που εργάζεται σε χαλυβουργία του Πίττσπουργκ και ονειρεύεται να γίνει δεκτή στο ωδείο της πόλης της, για να σπουδάσει κλασικό χορό. Χωρίς κοινωνικό κεφάλαιο και δίχως καμία κλασική μουσική παιδεία, αγωνίζεται να πραγματοποιήσει το όνειρό της και με σκληρή δουλειά, μπόλικο θάρρος, πολλή φαντασία και κάμποση τύχη, τα καταφέρνει. Μια ταινία, με λίγα λόγια, για το αμερικανικό όνειρο. Το 1983 ήμουν δεκαεννιάχρονών και αισθανόμουν ασφυξία στην Ελλάδα του Ανδρέα Παπανδρέου. Οι συμφορητές μου ονειρεύονταν να γίνουν συνδικαλιστές ή, έστω, δημόσιοι υπάλληλοι και η ιδέα πως θα τολμούσες να φανταστείς κάτι εντελώς φιλοδοξο, διαφορετικό και έξω από το πλαίσιο του τόπου και της εποχής, ανήκε στη σφαίρα της φαντασιοληξίας. Το «Flashdance» ήταν βουτηγμένο στην ολοκαίνουρη

Οξφόρδη.

★★★

Σωτήρης Γκορτσιάς
*Να λες τα πράγματα
με το όνομά τους*

Διαβάζω μια τελευταία φορά το πρώτο μου δεκάλεπτο σενάριο. Σίγουρος ότι πρόκειται για αριστοτέλειο, το δίνω στον γνωστό Αμερικανό σεναριογράφο του Χόλιγουντ Τζέραλντ Γουίλσον, ο οποίος με περιμένει στο μπαρ της κινηματογραφικής σχολής όπου φωτάω. Ο κανόν από το ταμπούκι του το έχει ήδη ντυμάνοσει. Διαβάζει τις δέκα όλες κι όλες σελίδες αναστενάζοντας κάθε τόσο. «Θες να 'μαι ειλικρινής;» «Εξυπακούεται, Τζέρι». «Το σενάριό σου είναι για τα μπάζα». Σοκάρομαι αλλά συνεχίζει απτόητος. «Δεν αφορά τίποτα!». Χαμογελώ με την αμερικανική αφέλεια. Αν το σενάριό μου έχει ένα πρόβλημα –σίγουρος όμως ότι δεν έχει– αυτό είναι το ότι «αφορά τα πάντα», του εξηγώ. Δεν με καταλαβαίνει και αναγκάζομαι να του αναφέρω τα πιο σημαντικά. «Στο μυαλό σου υπάρχουν όλα αυτά. Στις δέκα σελίδες που διάβασα δεν υπάρχει τίποτα. Π.χ., σκηνή πρώτη. Τι βλέπουμε;» «Τον ήρωα», απαντώ εκνευρισμένος. «Που κάνει τι;». «Πηγαίνει νευρικός σε έναν σκοτεινό διάδρομο». «Πράγμα που μας λείπει». «Ότι ο ήρωας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, Τζέρι!». «Κατουριέται και είναι η τουαλέτα πασμένη;». «Τώρα μιλάμε σοβαρά ή...». «Σκηνή δευ-

το γύρισα. Είναι τραγικό. Οπότε το βλέπω έκτοτε –σπανιότατα– τον θυμάμαι με ευγνωμοσύνη. Χρωστάω πολλά στην αμερικανική κοντροκοπιά. Στο να λες τα πράγματα με το όνομά τους, να μη στρογγυλεύεις, να μη χαιδεύεις αυτά για να γίνεις συμπαθής. Είναι η δική μου Αμερική, η Αμερική που συμπαθώ.

Ο κ. Σωτήρης Γκορτσιάς είναι σκηνοθέτης.

★★★

Απόστολος Δοξιάδης
Ακατάλληλη στιγμή

Η επέτειος των 250 χρόνων των Ηνωμένων Πολιτειών έμελλε να γίνει στην πιο ακατάλληλη στιγμή της ιστορίας τους. Ατρία γι' αυτό είναι, φυσικά, η προεδρία του Ντόναλντ Τραμπ, η ανθρόπου που αποτελεί την άρνηση κάθε στοιχείου της χώρας που αξίζει να γιορταστεί.

Πώς να τιμήσεις τη σωτηρία για τον ελεύθερο κόσμο αντίσταση της Αμερικής στον φασιστικό ολοκληρωτισμό, στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και κατόπιν, στο Ψυχρό Πόλεμο, στον σοβιετικό; Πώς, αλήθεια, όταν τώρα κυβερνά τη χώρα ένας άνθρωπος που κάνει κάθε προσπάθεια ώστε να την οδηγήσει εσωτερικά στον φασιστικό ολοκληρωτισμό, ενώ πολεμά λυσσαλέα τις ευρωπαϊκές αξίες για τις οποίες έχυσαν το αίμα τους οι πρόγονοί του, και ταυτόχρονα συνοδοιπορεί, με σκοτεινό τρόπο, με τους ουσιαστικούς συνεχιστές του σοβιετικού ολοκληρωτισμού;

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/06/2026

Σελίδα: 3

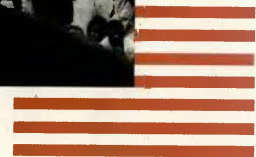

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

STANLEY SOMMERSTEIN/GETTY IMAGES/CONTOUR

«Το τείχος των διακρίσεων πέφτει», λέει ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ σε 25.000 διαδηλωτές που διεκδικούν δικαίωμα ψήφου, μιλώντας από τα σκαλοπάτια του Καπιτωλίου του Μοντγκόμερι, πρωτεύουσας της Αλαμπάμας. Το ημερολόγιο γράφει 25 Μαρτίου 1965 και έχουν προηγηθεί οι ιστορικές πορείες από τη Σέμα, που σηματοδοτήθηκαν από τη «Ματωμένη Κυριακή», στις 7 του ίδιου μήνα. Στις 6 Αυγούστου 1965, ο πρόεδρος Λίντον Τζόνσον υπέγραψε τον νόμο περί δικαιωμάτων ψήφου.

Προσωπικά, αν διάλεγα ένα και μόνο πράγμα για να σκεφτώ τα καλά της Αμερικής στην επέτειό της, θα έβλεπα πάλι το θαυμαστό τραγούδι «When the saints go marching in», όπως το τραγουδούν στο βίντεο στο Διαδίκτυο ο Λούις Αρμστρονγκ και ο Ντάνι Κέι, δηλαδή ένας απόγονος μεταναστών, που με το απαράμιλλο ταλέντο τους έγιναν βασιλιάδες στην πιο συμπεριληπτική και ανοιχτόκαρδη –και καθαρά αμερικανική– μορφή μουσικής.

Ιανού; Φοβάμαι πως όχι. Η απάντηση βρίσκεται σε μια ταινία που γυρίστηκε μόλις λίγα χρόνια ύστερα από εκείνο το πρώτο ταξίδι. Βλέποντας το «Κάποτε στην Αμερική» του Σέρτζιο Λεόνε, γίνεται προφανές η δομική σχέση ανάμεσα στο αμερικανικό όνειρο και στο έγκλημα. Ο Σέρτζιο Λεόνε κατάφερε να ανιχνεύσει με αριστουργηματικό τρόπο το πόσο βαθιά είναι ριζωμένες η διαπλοκή και η αυθαιρεσία στον αμερικανικό τρόπο ζωής.

Η ελλειπτική στιχομυθία τους ίσως να συμπυκνώνει όλη τη φιλοσοφία της Αμερικής: «Κοιτάς μέσα; Λάθος κατεύθυνση. Μπες μέσα και κοίτα έξω». «Μέσα πού;» «Οπουδήποτε. Απλώς, μπες μέσα. Υπάρχουν μόνο δύο είδη ανθρώπων στον κόσμο: αυτοί που βρίσκονται μέσα και αυτοί που στέκονται απέξω».

Η κ. Κάλλια Παπαδάκη είναι συγγραφέας.

Εκεί, στο Rocky, το βαρύ γείσο βαραίει τη θάλασσα. Η Ακρόπολη είναι λειτουργική, τα τρένα τρέχουν και φωνάζουν! Βιβλία με παντελόνια και μανίκια, εκεί! Πάω στη Νέα Υόρκη! (quel voyage! jamais plus!) Μακριά απ' τον Υψιπλάντη και το Φλιντ! Εκεί όπου ο Γκούντμαν ορίζει την Αυτοκρατορία με το φως του ήλιου να εσκατολογεί στις γέφυρες των μάγων πάνω και σε τυπογραφεία γκάλερ! Πάω στη Νέα Υόρκη!

μισμό βλέπουμε σήμερα σταδιακά να φθίνει.

Ο κ. Αγγελος Χανιώτης είναι καθηγητής Αρχαίας Ιστορίας και Κλασικών Σπουδών, Ινστιτούτο Προηγμένων Μελετών, Πρίνστον.

Λευτέρης Καλοσπύρος

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .28/06/2026

Σελίδα: 3

αμερικανική- μορφή μουσικής. Μα πώς θα το κάνω φέτος, όταν ο εφιαλτικός σπυρρινός πρόεδρος της χώρας που παρήγαγε τέτοιο γενναιόδωρο πνεύμα έχει βλαβεί να εξοντώνει τους μη έχοντες κάθε χρώματος και κλείνει την πόρτα στον κάθε μετανάστη; Δηλαδή, έχει στρέψει την προεδρία του εναντίον των ανθρώπων που όχι μόνο ζωογόνησαν σε όλη της την Ιστορία, αλλά πριν από 250 χρόνια έφτιαξαν την Αμερική;

Ο κ. Απόστολος Δοξιάδης είναι συγγραφέας.

★★★

Ερησ Σωτηροπούλου Ο Σέρτζιο Λεόνε είδειξε την αλήθεια

Στο πρώτο μου ταξίδι στην Αμερική, τον Αύγουστο του 1981, όταν το αεροπλάνο της TWA άρχισε να κατεβαίνει, δεν είχα καμία αμφιβολία ότι προσγειωνόμουν στη χώρα του Ιανού. Υπήρχαν δύο Αμερικές: μια Αμερική που μιουούσαμε, ανελέητη, εγκληματική, και η Αμερική του Φόκνερ, του Σκοτ Φιτζέραλντ, του Εζρα Πάουντ, του Τζακ Κέρουακ, που με είχαν εμπνεύσει και είχα μεγαλώσει μαζί τους. Μια χώρα συνωμοσιών με μακριά ιστορία ενορχήστρωσης πρακτικοτήτων. Η ίδια χώρα που είχε σπριζίει τη δικτατορία στη Ελλάδα, είχε γεννήσει τους συγγραφείς που με στήριζαν στην εφηβεία μου τα χρόνια της δικτατορίας. Φυσικά, δεν ήταν μόνο ασπρόμαυρο. Το κατάλαβα αργότερα.

Εκείνο που αναρωτιέμαι είναι τι έχει απομείνει σήμερα από αυτή τη δυσδικότητα. Η Αμερική εξακολουθεί να είναι η χώρα του

πο ζωής.

Η κ. Ερησ Σωτηροπούλου είναι συγγραφέας.

★★★

Κάλλια Παπαδάκη Αυτοί που είναι μέσα και οι απεξω

Η δική μου Αμερική στα χρόνια αλλάζει, είναι ένας τεθλασμένος καθρέφτης, μια οικεία, αλλά και συνάμα άγνωστη, κάθε φορά, συνάρτησι. Την παρούσα στιγμή, είναι μια σκηνή από το ασπρόμαυρο φιλμ «Possessed». Ένα τολμηρό για την εποχή του αμερικανικό δράμα του 1931, πριν από την επιβολή του ηθολογικού κώδικα Χέιζ, σε διασκευασμένο από το θέατρο σενάριο της Λεόνορ Κόφι, σκηνοθετημένο από τον Κλάρενς Μπράουν. Πρωταγωνιστούν οι Τζον Κρόφορντ και Κλαρκ Γκέμπλ. Στην ιστορία που εκτυλίσσεται, η Μάρριαν Μάρτιν ζει με τη μητέρα της σε μια επαρχιακή πόλη της πολιτείας της Πενσιλβάνια, εργάζεται σ' ένα εργοστάσιο χαρτιού και ονειρεύεται να ξεφύγει από την προδιαγεγραμμένη πορεία της. Δεν τη χωράει ο τόπος καταγωγής της, το μικρό, φτωχικό διαμέρισμά της, η τετριμμένη ζωή της. Όταν ένα πολυτελές τρένο με προορισμό τη Νέα Υόρκη επιβραδύνει μπροστά της για να κάνει ολιγόλεπτη στάση, η Μάρριαν κοιτάζει μέσα από τα παράθυρα και βλέπει από πολύ κοντά πόσο μεγάλη απόσταση πρέπει να διανύσει, ώστε τα όνειρά της να πραγματοποιηθούν. Το τρένο σταματά και η Μάρριαν κουβεντάζει με έναν μεθυσμένο επιβάτη που της προσφέρει αιλόχερα σαμπάνια.

★★★

Κωνσταντίνος Κακανιάς Μου δώρισε ελευθερία

Σε αυτήν την περίοδο της Ιστορίας, μου είναι δύσκολο να εκφράσω τα πραγματικά μου αισθήματα για τις ΗΠΑ. Θα σταθώ μόνο στον θαυμασμό που έχω για την αμερικανική κουλτούρα και πολιτισμό, μουσική, κινηματογράφο, ζωγραφική, αλλά και την ποικιλία κουλτούρα που μου μαθαίνει τόσα. Είμαι επίσης ευγνώμων στη χώρα αυτή που μου δώρισε ελευθερία, με στερέωσε ως καλλιτέχνη και ως ομοφυλόφιλο άνδρα, και μου έδωσε ίσα δικαιώματα με τους συνανθρώπους μου. Είναι τόσα έργα που μιλούν για την Αμερική – που αγαπώ – όμως σήμερα διάλεξα ένα ποίημα του Frank O'Hara με τίτλο «Song».

*I'm going to New York!
(what a lark! what a song!)
where the tough Rocky's eaves
hit the sea. Where th'Acropolis
is functional, the trains
that run and shout the books
that have trousers and sleeves!
I'm going to New York!
(quel voyage! jamais plus!)
far from Ypsilanti and Flint!
where Goodman rules the Empire
and the sunlight's eschatology
upon the wizard's bridges
and the galleries of print!
I'm going to New York!
(to my friends! mes semblables!)
I suppose I'll walk back West.
But for now I'm gone forever!
the city's hung with flashlights!
the Ferry's unbuttoning its vest!*

Μετάφραση
Πάω στη Νέα Υόρκη
(τι τραγουδι! τι διέγερση)

Βλέποντας το «Κάποτε
στην Αμερική» γίνεται
προφανές η δομική
σχέση ανάμεσα στο
αμερικανικό όνειρο και
στο έγκλημα.

Ερησ Σωτηροπούλου

Είμαι ευγνώμων στη
χώρα αυτή που μου
δώρισε ελευθερία, με
στερέωσε ως καλλιτέχνη
και ως ομοφυλόφιλο
άνδρα και μου έδωσε
ίσα δικαιώματα με τους
συνανθρώπους μου.

Κωνσταντίνος Κακανιάς

Σε μια ακραία φανατισμένη
και θρησκόληπτη
αμοραλιστική Αμερική,
ο Πάουερς ξεχωρίζει
ως η ηθική συνείδηση
μας άλλης Αμερικής.

Λεωτέρης Καλοσπίρος

Πάω στη Νέα Υόρκη!
(στους φίλους μου! mes semblables!)
Δεν αποκλείω να γυρίσω και πάλι.
Αλλά προς το παρόν έφυγα από τη
δυτική ακτή, για πάντα!
η πόλη κρεμιέται από τους προβολείς της!
το Φέρρυ ξεκουμπώνει το γιλέκο
του!

1951

(μτφρ. Γιώργος Χαντζής, στο πλαίσιο της εκδήλωσης «Με τα λόγια γίνεται» το 2022, πρώτη δημοσίευση στο περιοδικό «the book's journals», 2023)

Ο κ. Κωνσταντίνος Κακανιάς είναι εικαστικός.

★★★

Άγγελος Χανιώτης Ένας δυναμισμός που σταδιακά φθίνει

Σε τι θα ήταν η ζωή μου φτωχότερη εάν δεν υπήρχε η Αμερική; Σε πρώτη μοίρα δεν βάζω μια ακαδημαϊκή θέση που μου έδωσε μεγαλύτερη ευελξία στην έρευνα από εκείνη που θα είχα στην Ευρώπη. Στην πρώτη μοίρα είναι ο κινηματογράφος της χρυσής εποχής του Χόλιγουντ (1927-1965) και η μουσική σουίνγκ και τζαζ που καλλιέργησαν οι μεγάλες ορχήστρες μαύρων τις δεκαετίες 1930 και 1940. Πέρα από την προσωπική μου αγάπη για τις ταινίες και τη μουσική εκείνων των δεκαετιών, θεωρώ ότι αυτές οι δημιουργίες αντικατοπτρίζουν δύο ουσιαστικές πτυχές του δυναμισμού της αμερικανικής κοινωνίας: την προσφορά ευκαιριών σε μετανάστες δημιουργούς και την καλλιτεχνική επιρροή ομάδων που ήταν τότε διακρίσιμων. Αυτό τον δυνα-

μιωτέρης Καλοσπίρος

Η χώρα του Ρίτσαρντ Πάουερς

Η δική μου Αμερική σήμερα είναι η Αμερική του Ρίτσαρντ Πάουερς. Ενός κάποτε αθόρυβου και μάλλον υποτιμημένου συγγραφέα, που έμελλε να γίνει περίπου διάσημος όταν πια είχε πατήσει τα εξήντα, τη χρονιά που έλαβε το 13ο λογοτεχνικό βραβείο του – και μάλιστα όχι όποιο κι όποιο, αλλά το περίφημο βραβείο Πούλιτζερ, το 2019, για τις «Κορυφές της ζωής» (Overstory). Αυτός ο αδιανόητα διαβασμένος και καλλιέργημένος συγγραφέας, ένας από τους ελάχιστους εν ζωή αναγεννησιακούς διανοούμενους και πεζογράφους, όχι μόνο στην Αμερική, αλλά σε ολόκληρο τον κόσμο, συνδυάζει βαθιά επιστημονική με μια ασίγητη περιέργεια που εξακτινώνεται σε θέματα ποικίλα με συγκλίνοντα, όπως η νευροεπιστήμη, η τεχνητή νοημοσύνη, η βιοτρομοκρατία, η κλιματική αλλαγή, η ζωή των δέντρων, η ζωή σ' άλλους πλανήτες, η ζωή στα βάθη των ωκεανών. Σε μια ακραία φανατισμένη και θρησκόληπτη αμοραλιστική Αμερική, ο Πάουερς ξεχωρίζει ως η ηθική συνείδηση μιας άλλης Αμερικής. Είναι το αντίβαρο, το άλλο άκρο, σε μια ζωώδη, ενστικτώδη, μισαλλόδοξη χώρα, που μέρα με τη μέρα οδηγείται στην αυτοκαταστροφή – αφού πρώτα όμως καταστρέψει τον υπόλοιπο πλανήτη. Τα πολυμύρια βιβλία του Ρίτσαρντ Πάουερς, η στάση του ως ενεργού καλλιτέχνη-ακτιβιστή, καλούν όλους εμάς σε αφύπνιση, εγρήγορση, αντίσταση, επανάσταση. Είναι ώρα να τον διαβάσουμε ακόμη πιο προσεκτικά!

Ο κ. Λεωτέρης Καλοσπίρος είναι συγγραφέας.

• Γυρίστε σελίδα

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/06/2026

Σελίδα: 4

Αυτή είναι
η δική μου
Αμερική

Ιούλιος του 1938, Αμερική, Πενσιλβάνια. Τέσσερα αγόρια ποζάρουν στον φωτογραφικό φακό μπροστά στο ελληνικό «Καφενείον» της πόλης. Η ανάπτυξη της χαλυβουργίας στις αρχές του 20ού αιώνα κατέστρεψε την πόλη πόλο έλξης για τους μετανάστες κυρίως από την ανατολική και τη νότια Ευρώπη.

CORBIS OUTLINE VIA GETTY IMAGES/USAFLA

• Συνέχεια από τη σελίδα 3

Χρήστος Λούλης
*Τζον Γουέντ, χοι ντογκ
και πανεπιστήμια*

Γιόργος Κοντραφούρης
*Πολυφωνία
που συνεπαίρνει*

που 2.400 σημερινά). Έτσι, δεν χρειάστηκε να επιβαρύνω την οικογένειά μου. Το ίδιο συνεχίστηκε αργότερα και στο Berkeley, με υποτροφίες και έμμισθες θέσεις

Σελήνης που έφεγγε στον ουρανό της διαμόρφωσής μου, ακόμη και στη θλιβερή τρέχουσα συνθήκη του τραμπισμού, αδυνατά να τραγουδήσω «I'm so bored

σε ορισμένες περιοχές, και σεξισμού, ελλείψεις στο κοινωνικό κράτος και στο σύστημα υγείας, άκρατη οπλοφορία με τραγικές συνέπειες, μεγάλη οικονομική

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/06/2026

Σελίδα: 4

Αμερική για μένα είναι το στραβό χαμόγελο του Τζον Γουέιν, όταν σπρουνίζει το άλογο του στο τέλος της ταινίας. Είναι το έντονο μπλε και κόκκινο της διακόσμησης του δρόμου με τα κοτ ντογκ. Οι αυτάρεσκες φωνάρες των θεατών στο air show. Είναι οι πόλεις με τους αρχαιοελληνικούς κίονες που στηρίζουν κτίρια με ιρλανδέζικα κόκκινα τούβλα σε δρόμους που μυρίζουν ψημένο λίπος. Είναι ο τύπος με τα καγκούρικα γυαλιά πλίου και καπέλο MAGA. Τα απέραντα λιβάδια με τους περιέργους βράχους, όπου σε περιμένει η περιπέτεια του αγνώστου, αλλά και ο θάνατος. Ένα τεράστιο δολάριο στο ασπράδι των ματιών τους όταν σε βλέπουν να περιδιαβαίνεις την πόλη τους. Ο Νόαμ Τσόμκι παρά με τη Ρόζα Παρκς να παίζουν αμερικάνικο μπιλιάρδο με τον Χένρι Κίσιγγκερ, όσο τους παρακολουθεί ο Ράμπο ακονίζοντας το μαχαίρι του από το Βιετνάμ.

Για μένα η Αμερική είναι η μουσική της κατά κύριο λόγο. Η ύπαρξη, η ανάμειξη και η συνύπαρξη των διαφόρων ιδιωμάτων των λαών που βρέθηκαν στον καινούργιο κόσμο, δημιουργώντας ένα δίκτυο επικοινωνίας και τελικά ταυτότητας στη μουσική τουλάχιστον.

Για μένα είναι πολύ συναρπαστικό αυτό μέχρι και σήμερα και πάντα με συνεισφέρει αυτή η πολυφωνία, που στη μεγάλη έννοια γίνεται μια ξεχωριστή ταυτότητα.

Ο κ. Γιώργος Κοντραφούρης είναι μουσικός.

Γιώργος Μαυρογορδάτος
Γη της Αξιοκρατίας

Η Αμερική υπήρξε και για μένα, όπως για εκατομμύρια άλλους, «Γη της Επαγγελίας». Ακριβέστερα: «Γη της Αξιοκρατίας». Χωρίς να βάλω «μέσο», ούτε με άλλη αναξιοπρεπή μεθόδευση, έγινα δεκτός στα καλύτερα πανεπιστήμια και κλήθηκα στη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου μέχρι και το διδακτορικό δίπλωμα. Πάντα χωρίς «μέσο», η διατριβή μου έγινε δεκτή από τον εκδοτικό οίκο του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, καταλήγοντας σε βιβλίο που βραβεύτηκε από την Αμερικανική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης. Σε όλη αυτή τη διαδικασία, κυριαρχούσαν τα επιστημονικά κριτήρια αξιολόγησης και η τήρηση απόρων διαδικασιών, ανεξάρτητα από συμπάθειες (ή και αντιπάθειες).

Πρέπει να τονίσω και το οικονομικό ζήτημα. Πήρα πρώτα υποτροφία από το Ίδρυμα Fulbright, που μου βρήκε και έμμεση θέση βοηθού έρευνας στο Πανεπιστήμιο Purdue, με μηνιαίο μισθό 280 δολάρια (του 1970, δηλαδή περί-

Ο κ. Χρήστος Λούλης είναι ηθοποιός.

Αμερική για μένα είναι ο Νόαμ Τσόμκι παρά με τη Ρόζα Παρκς να παίζουν αμερικάνικο μπιλιάρδο με τον Χένρι Κίσιγγκερ, όσο τους παρακολουθεί ο Ράμπο ακονίζοντας το μαχαίρι του από το Βιετνάμ.

Χρήστος Λούλης

Ακόμη και τώρα που γνωρίζω τη σκοτεινή όψη της Σελήνης που έφεγγε στον ουρανό της διαμόρφωσής μου, ακόμη και στη θλιβερή τρέχουσα συνθήκη του τραμπισμού, αδυνατώ να τραγουδήσω «I'm so bored with the USA».

Γιάννης Παλαβός

Οι αξίες της κοινωνίας είναι αδιαπραγμάτευτες: σκληρή δουλειά με ανάλογη αμοιβή, αλλά πάντοτε με προώθηση μέσω αξιολόγησης, αξιοκρατίας και εκτίμησης της αριστείας.

Σταμάτης Κρημζής

βοηθού διδασκαλίας. «Γη της Αξιοκρατίας», λοιπόν. Το ίδιο είχε ζήσει και ο πατέρας μου. Για χάρη πολιτικών επιδιώξεων, όμως, επιστρέψαμε και οι δύο στην Ελλάδα, όπου τα βρήκαμε μπαστούνια... Δυσκολεύτηκε εκείνος να ονομαστεί «τακτικός» καθηγητής, απέτυχα εγώ να ονομαστώ «ομότιμος»...

Το νέο βιβλίο του καθηγητή Γιώργου Θ. Μαυρογορδάτου έχει τίτλο «1975: Αγώνες για το νέο Σύνταγμα» και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

Γιάννης Παλαβός
Εχουν αποικίσει το υποσυνείδητό μας

«Η χώρα μου είναι αποικία μιας πιο μεγάλης αποικίας», τραγουδούσαν οι Στέρεο Νόβα της εφηβείας μου. Ωστόσο, χρειάστηκαν χρόνια ώσπου να συσχετίσω τον στίχο με τη γνωστή ατάκα του Βημ Βέντερς για τις ΗΠΑ («οι Πάνκδες έχουν αποικίσει το υποσυνείδητό μας»), η οποία αποτυπώνει όχι μόνο τη δική μου σχέση με την Αμερική, αλλά, λίγο-πολύ, τη σχέση μεγάλου μέρους του πλανήτη μαζί της μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Διότι ο προσωπικός μου άποικισμός είχε κύκλος συντελεστεί από την παιδική μου ήταν ο Ρίτσαρντ Ντιν Αντρεσσον ως «Μαγκάβερ» οι μπάντες που άκουγα στο λύκειο μεγάλωσαν στο Σιάτλ και στο Σικάγο και οι συγγραφείς που πρωτοαγάπησα ως ενήλικος γεννήθηκαν στο Μισισσιππι και στο Ορεγκόν. Ο Ορφέας Περίδης το είπε θαυμάσια: «Κι όλο μεταφράζω στίχους / από τα τραγούδια μου / αμερικάνικα / αλλάζω τους ρυθμούς, τους ήχους / κι από ροκ εν ρολ τα κάνω τούρκικα». Κι έτσι, ακόμη και τώρα που, μεσόπλικας πια, γνωρίζω τη σκοτεινή όψη της

with the USA».

Ο κ. Πάνης Παλαβός είναι συγγραφέας.

Σταμάτης Κρημζής
Η ήσων προσπάθεια δεν της ταιριάζει

Είχα στη χώρα από τα 18 μου χρόνια μέχρι τα 67, σπούδασα και διδάξα στα πανεπιστήμια της (Minnesota, Iowa, Johns Hopkins) και συνεχίζω με περιοδικές επισκέψεις/διαμονές ως ομότιμος έως σήμερα. Όλο το διάστημα υπήρξα ως επικεφαλής ερευνητής ή συν-ερευνητής σε 24 διοριστικές αποστολές της NASA από τα 25 μου, συμπεριλαμβανομένων και αυτών των Voyager 1 & 2 – από το 1971. Από την άφιξη μου, με ελάχιστη γνώση της γλώσσας και της αμερικανικής κουλτούρας, ποτέ δεν αισθάνθηκα σαν «ξένος», όλοι/όλες με βοήθησαν σε όλα τα επίπεδα να προσαρμοσθώ, πάντοτε με ένα χαμόγελο και κατανόηση – ήμουν εξίσου «Αμερικανός» με εκείνους των οποίων οι οικογένειες υπήρχαν εκεί από εκατονταετίες. Οι αξίες της κοινωνίας είναι αδιαπραγμάτευτες: σκληρή δουλειά με ανάλογη αμοιβή, αλλά πάντοτε με προώθηση μέσω αξιολόγησης, αξιοκρατίας και αναγνώρισης και εκτίμησης της αριστείας. Ο Τζον Κένεντι το 1961 είπε «επιλέγουμε να φτάσουμε στο φεγγάρι πριν το τέλος της δεκαετίας, όχι επειδή είναι εύκολο αλλά επειδή είναι δύσκολο». Η ήσων προσπάθεια δεν ταιριάζει με το προφίλ της χώρας. Δεν υπάρχουν «γυάλινα ταβάνια» στην επαγγελματική εξέλιξη ουδενός. Οι μέντορες σε προωθούν να φτάσεις όσο ψηλά μπορείς – δεν φοβούνται τον ανταγωνισμό.

Είναι η Αμερική μια τέλεια κοινωνία; Όχι βέβαια! Έχει ακόμη υπολείμματα ρατσισμού, ειδικά

ανισότητα, αλλά και το προτέρημα μιας συνεχώς αμφισβητούμενης και αναθεωρούμενης των βασικών κανόνων. Η σημερινή περίοδος είναι η πιο δύσκολη που έχω δει τα τελευταία 70 χρόνια – as ελπίζουμε ότι θα ξεπεραστεί δίχως μακροχρόνια ζημιά σε μια αξιοθαύμαστη χώρα!

Ο κ. Σταμάτης Κρημζής είναι διδακτορικός επιστήμων, ακαδημαϊκός.

Φαίδων Παπαμπαχιάλ
Εκεί όπου έκανα ό,τι ονειρεύτηκα

Η Αμερική είναι εκεί όπου έκανα ό,τι ονειρεύτηκα ότι μπορού να κάνω. Δεν νομίζω ότι θα μπορούσε να γίνει το ίδιο στην Ευρώπη, όχι με τον ίδιο τρόπο ή στον ίδιο βαθμό. Δεν συνέβη μόνο για μένα... Όλοι όσοι γνωρίζω οι οποίοι ήρθαν στην αρχή ως μετανάστες καλλιτέχνες, πραγματοποιήσαν το όνειρό τους. Για κάποιους έγινε γρήγορα, σε κάποιους άλλους πήρε καιρό, αρκετά χρόνια ή δεκαετίες, αλλά όλοι κάπως κάναμε τη φαντασία μας πραγματικότητα.

Ο κ. Φαίδων Παπαμπαχιάλ είναι κινηματογραφιστής και σκηνοθέτης.

Μίνως Μάτσας
Μια απέραντη οδός Mulholland

Είχα στην Αμερική από το 2000 έως περίπου το 2015. Εργα για δύο χρόνια να φτάσω στο Juilliard, στη Νέα Υόρκη, αλλά ως διά μαγείας στα δύο χρόνια προστέθηκαν ακόμη 13 στο Λος

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .28/06/2026

Σελίδα: 5

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Νέα Υόρκη, απόγευμα της 14ης Αυγούστου 1945. Ο ναύτης Τζορτζ Μεντόνα (1923 - 2019) χαρούμενος στο άκουσμα της είδησης ότι η Ιαπωνία συνθηκολόγησε και του τέλους του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου τρέχει στην Τάιμς Σκουέαρ. Ανάμεσα στους χιλιάδες Αμερικανούς που κάνουν το ίδιο, και η νοσοκόμα Γκρέτα Ζίμερ Φρίντμαν (1924-2016). Το αυθόρμητο φιλί τους έγινε πρωτοσέλιδο στο περιοδικό Life και έμεινε στην Ιστορία.

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/06/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/06/2026

Σελίδα: 5

Αντζέλες λόγω της εργασίας μου ως συνθέτης κινηματογραφικής μουσικής. Έζησα από κοντά δραματικά γεγονότα που άλλαξαν την ιστορία της Αμερικής, την 11η Σεπτεμβρίου στο Μανχάταν, αλλά και την εκλογή του προέδρου Ουμάμα.

Η Αμερική είναι μια ήπιος γεμάτη αντιφάσεις και δεν θα ξεχάσω ποτέ το road trip που έκανα από το East Coast στο West Coast. Για εμένα εκφράζεται με τον καλύτερο τρόπο μέσα από τις ταινίες του Ντέιβιντ Λιντς και ειδικά μέσα από το «Mulholland Drive». Θα παρομοιάζω την Αμερική σαν έναν άδειο χώρο ή μάλλον σαν ένα μεγάλο ξενοδοχείο όπου έρχεσαι με τις βαλίτσες σου. Αυτές οι βαλίτσες έχουν τα όνειρά σου, τις ικανότητές σου, τις φιλοδοξίες σου, την περιέργειά σου, και σου δίνεται η ελευθερία να ξεδιπλώσεις όλα αυτά, όπως θα ξεδιπλώσεις τα ρούχα σου και θα τα τακτοποιήσεις σε μια ντουλάπα ξενοδοχείου.

Οι αντιφάσεις της Αμερικής είναι τόσο μεγάλες όσο τα τοπία και οι άνθρωποι της. Οι καταστάσεις που βιώνει κανείς αγχίζουν συχνά τα όρια του σουρεαλισμού. Πίσω από τα ξεχασμένα dinner και τα motel με τα έρμημα πάρκινγκ, που έχουν ξεμείνει για να θυμίσουν μιαν εποχή αθωότητας, ξετρυνώνεται ταυτόχρονα μια σκοτεινή πλευρά, γκροτέσκα, σχεδόν εφιαλτική, όπου συνυπάρχουν η διαφθορά, η εκμετάλλευση και η βία. Θυμάμαι την πρώτη φορά που οδηγώσα στην οδό Mulholland, ήρθαν αυτόματα οι εικόνες της ταινίας που περιγράφει με αριστοτεχνικό τρόπο τη «φούσκα» του Λος Αντζέλες και τα ματαιωμένα όνειρα τριών ψυχών.

Ο κ. Μίνως Μάτσος είναι συνθέτης.

★★★★

Κατερίνα Ευαγγελιάτου
Όλοι οι ήρωες
του Τενεσί Ουίλιαμς

Ο Τενεσί Ουίλιαμς αποτελεί –μαζί με τον Γουίτζιν Ο' Νιλ και τον Αρ-

θου Μίλερ– μία από τις τρεις κορυφές του αμερικανικού θεάτρου. Τα έργα του βραβεύτηκαν, έγιναν θρυλικές ταινίες, ευτύχησαν να παρουσιαστούν αμέτρητες φορές από τους σημαντικότερους δημιουργούς παγκοσμίως, ενώ εξακολουθούν να αποτελούν μέρος του σύγχρονου ρεπερτορίου. Στίχοι του κατοικούν στη μνήμη μας, μαζί με κάποιους από τους χαρακτήρες του, οι οποίοι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης αμερικανικής κουλτούρας και της συλλογικής θεατρικής μνήμης μας. Δεν υπάρχει άλλος συγγραφέας που να έχει αποδώσει με τόσο λεπτό και βαθύ τρόπο τη γοητεία και τις μεταιώσεις της Αμερικής. Η εθιραυστη Λόρα στον «Υδάλινο κόσμο», στο περιθώριο του κόσμου αυτού, ο Τζιμ Ο' Κόννορ, ο γόνος του σχολείου με το μεγάλο όνειρο, ο Τομ, ονειροπόλος και απολύτως κατατρεγμένος από την ενοχή, η διαλυμένη Μπλάνς που πάντοτε στριζέεται στην «καλοσύνη των ξένων», ο Στάνλεϊ Κοβάλσκι, ο Πολωνός μετανάστης, όπως ζει στη μνήμη μας μέσα από τη θρυλική ερμηνεία του Μπράντο, και τόσο άλλοι. Ο Ουίλιαμς αποκαλύπτει κάθε πτυχή των τσακισμένων ονείρων, κάθε σύγκρουση κάτω από τις φτωχές στέγες. Δεν ενδιέφεται για την αναπαράσταση της ζωής επί σκηνής. Πιστεύει ότι το θέατρο είναι ποίηση και έτσι χρησιμοποιεί μη ρεαλιστικές τεχνικές για να σπάσει κάθε παράδοση ρεαλιστικού θεάτρου. Είναι ένας γίγαντας πολύ μπροστά από την εποχή του και μας παρουσιάζει όψεις της Αμερικής με τρόπο ανεπανάληπτο.

Η κ. Κατερίνα Ευαγγελιάτου είναι σκηνοθέτις.

★★★★

Θάνος Βερέμης
Σούπερμαν
και Γουίλμπεριν

Οι υπερήρωες που κατασκευάζουν τα λαϊκά εικονογραφημένα περιодικά στις ΗΠΑ, τα κόμικς, επι-

βεβαιώνουν την πεποίθηση των Αμερικανών ότι στη χώρα τους ευδοκιμούν άτομα με υπερφυσικές δυνάμεις και την πηδία κατάρτιση ώστε να μην καταχρώνται των δυνάμεων αυτών εις βάρος των φυσιολογικών συμπολιτών τους.

Ο πρώτος ήρωας του είδους υπήρξε ο Σούπερμαν, επισκέπτης από τον κατεστραμμένο πλανήτη του. Δημιουργήθηκε στο κατώφλι του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ως υπόδειγμα ανθρώπας και ευποίας αφού μεγάλωσε στις ΗΠΑ. Σταδιακά τα πρότυπα αυτά κάνουν την ηθική τους λάμψη και ηλισιάζουν σε συμπεριφορά άτομα της πραγματικής ζωής.

Ο γνωστός Γουίλμπεριν της παραγωγής των μεταγενέστερων δεκαετιών αφιίνεται στα άγρια ένστικτα του όταν αντιμετωπίζει τους κακούς αντιπάλους του στο πεδίο του ανταγωνισμού. Αν ο Σούπερμαν υπήρξε αποτύπωμα του προέδρου Φραγκλίνου Ρούζβελτ, ο Γουίλμπεριν μας θυμίζει τον σημερινό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ. Είναι πρόβλεπτος, επιθετικός, ευμετάβολος και εξακολουθεί να είναι αυτοκράτορας εκτροπώσεων των καλών στη μάχη εναντίον του κακού.

Ο κ. Θάνος Βερέμης είναι ομότιμος καθηγητής ΕΚΠΑ.

★★★★

Γιάννης Βαρελάς
«Πεταλούδες χρυσές
οι Αμερικανοί...»

Στην Αμερική πήγα πριν από περίπου 15 χρόνια. Δεν θυμάμαι αν πρωτοπία τα Χριστούγεννα ή λίγο πριν από τα Χριστούγεννα. Πάντως θυμάμαι ότι εκείνη τη χρονιά έκανε πολλή ζέση στην Καλιφόρνια και ότι ήταν για μένα λυτρωτικό να φύγω από τους κρύους και σκοτεινούς χειμώνας της Βιέννης. Καλοκαίρι. Αυτό ήταν για μένα η Αμερική, ένα συνέχει και ξεγνοιαστο καλοκαίρι.

Πίσω από τα ξεχασμένα dinner και τα motel με τα έρμημα πάρκινγκ, που έχουν ξεμείνει για να θυμίσουν μιαν εποχή αθωότητας, ξετρυνώνεται ταυτόχρονα μια σκοτεινή πλευρά, σχεδόν εφιαλτική.

Μίνως Μάτσος

Αν ο Superman υπήρξε αποτύπωμα του προέδρου Φραγκλίνου Ρούζβελτ, ο Wolverine μας θυμίζει τον σημερινό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ.

Θάνος Βερέμης

Η Αμερική έμοιαζε στα μάτια μου με διαρκές φλας, Φρέσκια, γριγορη, γενναϊόδορη, γεμάτη «ναι», συναντήσεις, τηλεφωνα, ευκαιρίες, ένα γκλιτερ τρενάκι λούνα παρκ που σε στρώχνει μπροστά πριν προλάβεις να φοβηθείς.

Ευριπίδης Λασκαριδής

Το Λ.Α. ήταν τεράστιο και οδηγούσαμε συνέχεια. Ατελείωτες λεωφόροι χωρίς μέτρο και χωρίς ορατό τέλος, και ήταν κάπως έτσι όλα τα πράγματα εκεί. Τίποτα δεδομένο και όλα μια δυνατότητα. Μείναμε τελικά όλα τα χρόνια στο Σίλβερ Λέικ, εκτός από μια χρονιά που καθίσαμε στην Κόριαν Τάουν. Εκεί είχα και ένα γείτονα, τον Ζουλιέν, μεσοτοιχία. Κινέζος στην καταγωγή, αλλά μου έλεγε πως είχε η μάνα του κάποια σχέση με τη Γαλλία ή κάτι τέτοιο, τέλος πάντων, εξ ου και το όνομα.

Αυτός λοιπόν, γύρω στα 65, είχε κάνει μια ολόκληρη περιουσία μαζεύοντας τα πόδια και τα κεφάλια από τα κοτόπουλα και τα γουρούνια που πέγαντα τα εστιατόρια και τα πουλούσε στην Κίνα ως εδέσματα εκλεκτά. Μάζευε το εμπόρευμα του από τα εστιατόρια όλης της Αμερικής και ξεκινούσε σιγά σιγά να κατεβαίνει προς το Μεξικό και, όπως μου έλεγε, «έχει ο Θεός».

Κάθε απόγευμα σχεδόν, καθόμουν με τον Ζουλιέν στο ρουφ γκάρντεν του Ντούμπλεξ και πίναμε κρύο τσάι, κανιζάμε και μου εξιστορούσε τις περιπέτειές του κι εγώ τις δικές μου. Έκω πια να του μιλήσω χρόνια, μα τον θυμάμαι καμιά φορά που ψιθύριζε μόνος του ένα παλιό τραγουδάκι για την ελευθερία, που πήγαινε κάπως έτσι: «Νάνα να ναρανάνα νάνα... / Πεταλούδες χρυσές οι Αμερικανοί, λογαριάζω πόσα δολάρια κάνει σήμερα το υπερούσιο μεταλλό σου...».

Ο κ. Γιάννης Βαρελάς είναι ζωγράφος.

★★★★

Ευριπίδης Λασκαριδής
Εκεί ήταν η αστραπή.
Εδώ η πέτρα

Η Αμερική, για μένα, έχει πάντα το πρόσωπο της Νέας Υόρκης. Είχτασα εκεί το 1999, μετά το Θέατρο Τέχνης, και έφυγα το 2003 με την υποψηφία πως είχε έρθει η ώρα να σταματήσω να

είμαι καλός μαθητής και να δοκιμάσω αν μπορώ να γίνω καλλιτέχνης.

Στο Brooklyn Academy of Music, ως intern, βρέθηκα απόρροια κοντά σε μυθικό σύστημα, όπως η Πίνα Μπίους, ο Ρόμπερτ Ουίλσον, η Φόνια Σο, η Ντέμπορα Γουόρνερ. Ενώθα πως κοιτούσα από την κλειδαρότρυπα ένα αληθινό εργαστήριο τέχνης. Εκεί κατάλαβα πόσο χειρονακτική είναι η δημιουργία: η τσαγκαρική της εμμονής, της επανάληψης, της αμφοβήτησης και της αγάπης.

Η Αμερική τότε έμοιαζε στα μάτια μου με διαρκές φλας. Φρέσκια, γρήγορη, γενναϊόδορη, γεμάτη «ναι», συναντήσεις, τηλεφωνα, ευκαιρίες, ένα γκλιτερ τρενάκι λούνα παρκ που σε στρώχνει μπροστά πριν προλάβεις να φοβηθείς. Στα είκοσί μου, ήταν σαν αναβολικό.

Μετά το 2001, μετά τους Δίδυμους Πύργους, η ίδια πόλη σκλήρυνε. Η γιορτή έγινε έλεγχος και ασφύξια. Φεύγοντας για την Ευρώπη ένιωσα πως η Αμερική μου έδειξε ώθηση, αλλά η Ευρώπη είχε άγκυρα, Ιστορία και βάθος. Εκεί ήταν η αστραπή. Εδώ η πέτρα, η κουλτούρα, η μνήμη. Ναι, θα ξαναγίγαντα τότε. Μου έστριψε το μυαλό και, ίσως γι' αυτό, εκτιμώ περισσότερο τη δική μας μεριά του κόσμου.

Ο κ. Ευριπίδης Λασκαριδής είναι σκηνοθέτης.

★★★★

Ιόλη Καλαβρέζου
Υποστηρίζουν
τις πρωτοβουλίες

Στον κόσμο του πανεπιστημίου και της έρευνας δεν διατάζουν να σε αναγνωρίσουν και να σε προωθήσουν. Σε ενθαρρύνουν στη σταδιοδρομία σου υποστηρίζοντας τις πρωτοβουλίες και τις αναζητήσεις σου στην έρευνα και γενικότερα στην καριέρα σου.

Η κ. Ιόλη Καλαβρέζου είναι Dumbarton Oaks καθηγήτρια Ευζωνικής Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ.